

15

Փայտ

ՕՐԱԹԵՐԹ

15

Փայտ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Գոյսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ. գաւառական տարածքէն ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կը հրապարակուի:

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել տ. Տեր-Խմբագիր Բիգա փողոց խան Թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ չը տրուիր: Եւրոպայէն տողը մեկ անգամի համար 3 դրան է. անկի անգամի համար սակարկութիւն կը լլայ:

ՆԵՐՓԻՆ

Թուրքո-Հելլենական ինքերը վերջնապէս կարգադրուեցաւ առանց եւրոպական տէրութեանց միջամտութեան, և ինչպէս երէկ գրեցինք, դեսպանը Բ. Դրան գոհունակութիւն յայտնեցին: Այս առթիւ Սէլանիկի և Լարնայի հեռագրական հաղորդակցութիւնը որ բաւական ժամանակէ ի վեր ընդհատած էին, վերահաստատուեցան: Հետեւեալ Թեսաղիոյ և Մակեդոնիոյ միջև հեռագրեր փոխանակուեցան երէկ:

Էքսպրէս կրօն թէ սահմանագլխի նոր կարգադրութեան համար Տաճկաստանի և Յունաստանի մէջ առանձին պայմանագրութիւն մը չպիտի կնքուի. վասն զի եղած կարգադրութիւնն 1881 մայիս 26-ի պայմանագրութեան մէջ արդէն նշանակուած էր, որոյ համեմատ Տաճկաստան Յունաստանի կը թողու խնդրոյ ներքև մնացած չորս դիրքերը:

— Զրոյց կը պտտուի թէ Բ. Դուռը անգղիական զօրաց Եգիպտոսը պարպելու վերաբերեալ միջոցներուն վրայ պաշտօնագրով մը տեղեկութիւն խնդրեր է Անգղիոյ դեսպանէն:

Սակայն Էքսպրէս կրօն թէ այսպիսի ծանուցագիր մը անհաւանական կը թուի. և ինքը չգիտեր թէ Բ. Դուռը երկուշաբթի իրիկուն այսպիսի գիր մը արդարեւ ղրկեր է դեսպանատուն. սակայն գիտէ որ Բ. Դուռը ասկէ շաբաթ մ'առաջ Լոնտոնի օմանեան դեսպան Միլդիլ Լոնտոնի փաշայի յանձնարարած էր որ Եգիպտոսի բարեկարգական միջոցներուն վրայ Անգղիոյ կառավարութեան գաղափարը հասկնայ, և այս բանակցութեան արդիւնքը Բ. Դրան գոհացուցիչ երևցեր էր:

Էքսպրէս կը յաւելու թէ պաշտօնական ակումբներու մէջ օմանեան ծանուցագրի մը վրայ կը խօսուէր երէկ իրիկուն որք անոր լեզուն ու ոճը կը քննադատէին. սակայն մեք դարձեալ չենք հաւատար, կը յաւելու Էքսպրէս. և եթէ պաշտօնագիր մը ղրկուած է Անգղիոյ դեսպանատունը, այն ալ Եգիպտոսի մէջ գործադրուելիք բարեկարգական միջոցներուն վերաբերեալ հաւանութեան գիր մը միայն կրնայ ըլլալ:

— Մէքիէի նորընտիր չէրիֆը հաստատող կայսերական հրովարտակը տակա-

ւին չէ հրատարակուած. կարծիք կայ թէ Մէքիէի էմիրը Ալի Բեֆիզ փաշան պիտի լինի, որոյ եղբայր Ապտիլահ փաշայի որ ի Թաիֆ, յանձնուած է չէրիֆի տեղակալութեան պաշտօնը:

Մէքիէի մէջ Մարգարէին սերունդէն երկու ցեղ կայ որք են Ալի և Մութալիպ ընտանիքները: Մէքիէի չէրիֆը այս երկու ընտանիքէն պիտի ըլլայ:

Հիճազի մէջ բորեկարգութիւնը բռնաւ խանգարեալ չէ:

— Պէյքըր փաշա Եգիպտոս մեկնեցաւ: Սինկ և Ս. Պէյքըր գնդապետներն ալ ի մօտոյ Եգիպտոս պիտի երթան:

— Պուլլարիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Վիլլեմսի ֆիլիպէի ճամբով Սօֆիա վերադարձաւ:

— Խըտիլը խնդրեր է Ուլսլէյ զօրավարէն որ Անգղիոյ կառավարութեան և անգղիական բանակին առ ինքն ըրած պաշտպանութեան համար յանուն իւր շնորհակալութիւն յայտնէ:

— Եգիպտոսի նախարարաց ժողովը պատերազմական ատենի վերաբերեալ խնդիրները նկատողութեան պիտի առնու այսօր:

— Պ. Փրէձիօզի անուն իտալացի մը պատանիի մը հետ Այ-Սթէֆանօն ուսի երթալով, պատանւոյն հրացանի հարուածը անուշադրութեամբ Փրէձիօզիի հանդիպել և զայն ծանրապէս վերաւորեր է:

Վերաւորեալը անյոյս վիճակի մէջ տուն տարիւր են:

— Հռովմէն կազմէ տ'Աւսպուրկի կը հեռագրեն թէ Խալիոյ կառավարութիւնը Սուէի ջրանցքը եւրոպական հովանաւորութեան ներքև գնելու վերաբերեալ ծրագիր մը ներկայեր է տէրութեանց, որք, Գաղղիա և Անգղիա ալ ի միասին ըլլալով, ընդունեն: Սոյն առաջարկութիւնը ներքնապէս Եգիպտական խնդրոյն դիւանագիտական լուծումը պիտի գիւրացնէ եղեր:

— Սուէի ջրանցքի խնդրոյն համար երբ Գեպանաթողով գումարի, Սպանիա ալ պիտի մասնակցի եղեր:

— Լէյ անուն ամերիկացի մը նոր ծովառումը մը հնարեր և օրինակ մ'ալ մայրաքաղաք ղրկեր է: Այս ծովառումը ուրիշ կառավարութիւններ ընդունեն են որոց մէջ կը գտնուին Ամերիկա և Ռուսիա: Այս վերջինը 50,000 ոսկի վճարե-

լով այս գիւտին համար, հեղինակը ծովառումի գործարան մը հաստատեր է Ս. Փէթըրսպուրկի մէջ, որ սկսեր է բաւական արդիւնք արտադրել: Այս նորահնար գիւտը ուրիշներու վրայ առաւելութիւնն ունի որ 1800-2000 կանգուն հեռաւորութեամբ ստատիկ հոսանուտ տեղ մը կրնայ դուրսի ճշգրտութեամբ ելեքտրական պարանի մը միջոցաւ, մինչդեռ Ուիթնիէի ծովառումը հազիւ 2-300 կանգուն հեռաւորութեամբ կրնայ դուրսի: Հետեւեալ նոր ծովառումը Վոսիորի և Հելլեպոնտի ամենէն հոսանուտ տեղերն ալ կրնայ դուրսի:

Պ. Նօրտէնֆէլտ որ սոյն գիւտի հեղինակին ներկայացուցիչն է աստ ի Պօլիս, Վոսիորի ջրանցքին և Տարաւնէլի նեղուցին մէջ փորձելու արտօնութիւն խնդրեր է Սուլթանէն, պայմանաւ որ միւս ծովառումներուն հետ միանշաւայն մրցում ընէ:

Վեհ. Սուլթանը մտադիր է եղեր խնդրուած հրամանը շնորհելու:

— Ախթէր պարսկական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պարսկական սահմանագլխի կառավարիչը չէյի Ուպէյտուլլահ ի մօտակայ յարձակման դիմադրելու համար կարենոր միջոցներու ձեռնարկեր է:

— Գաղղիոյ, Ռուսիոյ և Անգղիոյ դէմ փորձուած վերջին հարուածը Թայմը հրատարակած յօդուածով զօր հեռագիրը հաղորդեց մեզ երէկ, առայժմ ի դերեւ ելած կը համարուի, Հետեւեալ Աւստրո-Գերմանական դաշնակցութիւնը Եւրոպայի մէջ չէզոքացման ենթակայ եղած է:

Անգղիա միշտ բարեկամ մնալ ուզելով Գաղղիոյ՝ իւր վաղեմի դաշնակցին, ինչպէս Թայմը կ'ակնարկէր երէկ, բնաւ չը հաճիր Գերմանիան ընդարձակելով Գաղղիոյ վրասել, նախ որ Գերմանիա Գաղղիոյ բնական ոսոխն է, և երկրորդ որ Գերմանիոյ ընդարձակումը Անգղիոյ օգտակար չկրնար ըլլալ երբէք:

— Խասգիւղի ծովեզրը իւր մը գլուխուցաւ առջի օր զոր ոստիկանութիւնը պահականցը դրաւ ո'վ ըլլալը հասկնալու համար:

— Կօլուա լրագիրը կրօն թէ Անգղիոյ թագուհին ձմեռան մէկ մասը Գաղղիոյ հարաւային կողմը անցընելու մտադիր ըլլալով, Էլէօլօէ անուն գիւղը ընտրեր է բնակութեան համար:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻՄ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

ՃԳ.

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Հայկազի Գաւառական ընդհանուր Ժողովէն Պատրիարքարան եկած գիր մը կը ծանուցանէ թէ մինչդեռ Պատրիարքարանն իւր առ Կիլիկիոցիս ուղղած վերջին շրջաբերականին մէջ կը պատուիրէր որ Գաւառական Ժողովներն ըստ առաջնոյն յարաբերութիւն ունենան Պատրիարքարանի հետ, Կիլիկիոյ Մկրտիչ կաթողիկոսն այժմ հակառակ մտքով շրջաբերական սը հանած է, յարուժ Կիլիկիոյ Գաւառական Ժողովներէն կը պահանջէ ամէն խնդրոց համար առ ինքն եւթ դիմել, և ուղղակի յարաբերութիւն չունենալ Պատրիարքարանի հետ: Հայկազի Գաւառական Ժողովն, այսպէս երկու ուղի մէջ մնացած ըլլալով նոր հրահանգ կը խնդրէր Պատրիարքարանէն:

Նախորդ ապիկար Վարչութեան սոյն մեծագործութեան... արդիւնքն ընդ երկար տակաւին վայելելու դժբաղդութիւնը պիտի ունենանք շնորհիւ աղաւնակերպ և հրեշտակատիպ Մկրտիչ կաթողիկոսի գծուած փառասիրութեան և աշնողոք ըմբոստութեան: Եւ բարեբաղդաբար ժամանակը ցոյց տուաւ Կիլիկիոցի մեր սիրելի ազգայնոց որ Մկրտիչ թեկնածած ամբարշտ անկախութիւնն երբէք վիճակայնոց օգտակար ըլլալու հանգամանք մը ցոյց չի տուաւ ցարդ, ի բաց քառակ իւր ամբարտաւան ձգտումներն Կեդրոնին և Մայր թիովին դէմ, իւր ամսականն և իւր պատուանշան, այսինքն ընդ սոսկ իւր տնտեսական փառասիրութիւնն և իւր շահ. եթէ այս պայմաններու մէջ ձեռք ձգուած շահը փառքը նըշանակութիւն մ'ունին:

Եւ զարմանալի զուգագիտութեամբ վերջին օրերս Յունաց Պատրիարքարանն ալ ունեցաւ այս օրինակ միջադէպ մը:

Սելանիկի մետրապօլիտը բաւական ժամանակէ ի վեր ըմբոստ ընթացք մը բռնած էր Փանարի կաթողիկոսարանին ընդդէմ, և ապօրէն և գծուած հնարքներով կը ջանար տիեզերական Պատրիարքին յատուկ եղող «ամենասուրբ» տիտղոսըն յափշտակել և Կ. Պօլսոյ Պատրիարքարանէն անկախ լինել ի վնաս Յոյն հասարակութեան ազգային և եկեղեցական շահուց: Թեսաղոնիկեցի Յոյները քանիցըս Պօլսոյ Պատրիարքարան դիմած են, բայց իրենց գաւառատներն անսելի մնացին: Վերջապէս այդ նահանգի Յոյներն իրենց դիւրին ունենալով կղերական դասն, որոշեցին իրենց դատն իրենք տեսնել, հետեւապէս մետրապօլիտը պաշտօնանկ հրատարակեցին ինչպէս նաեւ իրենք զիրենք ազատ այդ փառասէր եկեղեցականին հնազանդելու պարտակա. նութենէն:

Արգիլեցին նաեւ որ տնունը չը յիշուի եկեղեցեաց մէջ և այս որոշումներն հաղորդեցին հեռագրաւ Փանարի Պատրիարքարանին:

Մեք կը տեսնե՞ք յուսալ որ մեր նոր վարչութիւնը պաշտօնին գլուխն անցած օրէն

մասնաւորապէս հոգ պիտի տանի նախորդ Վարչութեան ապիկարութեան և պարտաւելի անփութութեան սոյն տգեղ միջադէպը բառնալ մէջտեղէն, նախապէս և վերջնապէս հրաւիրելով Մկրտիչ կաթողիկոսը որ գործադրէ իւր ստորագրած ծրագիրն և ըստ այնմ վարէ իւր կաթողիկոսութիւն, ապա թէ ոչ, անջնջութեամբ Ազգային Ժողովոյ, լուծել զնա անմիջապէս:

Խնդիրը պէտք է իւր ամենապարզ տեսակէտով դիտել:

Հայոց Գերագոյն կաթողիկոսն էլ միածնայ գահակալն է, Սոյ և Աղթամարայ կաթողիկոսներն պարզապէս մետրապօլիտներ են: Կիլիկիոյ կաթողիկոսը թեմականք կընտրեն և Պօլսոյ Կեդրոնական իշխանութիւնն ընդհ. Ժողովը կը վաւերէ զնա, Կիլիկիոյ կաթողիկոսը աւաւատաւ պէտք է որ Կեդրոնին համակերպի և հնազանդի, ապա թէ ոչ կը դադրի և կը լուծուի, այսպիսի պարզ խնդրոյ մը մէջ խել մը օձապտոյտ դիւանագիտութիւն և վարդապետութիւն խառնել պէտք չէ, և նշանակութիւն չունի:

Վարչութիւնը մանաւանդ Ազգային Ժողովը պէտք է որ սթափի վերջապէս իւր մեծելութենէն և սոյն կարեւորագոյն խնդիրն անմիջապէս լուծէ, եթէ չուզեր որ Կիլիկիոյ մերայինք յուսահատութեան մատնուին:

Կիլիկիոյ ազգայնոց այս աւուր ընթացքը գովելի և օրինակելի սէր և ակնածութիւն մ'է առ Կեդրոնն, ուստի հարկ անհրաժեշտ է զայն չարաչար չի գործածել:

Խ. Յ. Ս.

ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ

15 հուլիս. 1882

... Խմբագիր

Դիտելիք թէ՛ ազգային ուսուցչական մարմնոյ մի կարևոր տնդամի, Միհրան էֆ. Սըվաճեան, ժամանակէ մ'ի վեր չարաչուք հիւանդութեան մ'ենթարկուած, Ազգ. Հիւանդանոցի մէկ անկիւնն կը տանջուէր ցաւազին և ըստ բաւականին կը խնամուէր Պատ. Հոգաբարձութեան և Գեր. Արսլանեան Ներսէս վարդապետի կողմանէ:

Ձեր օրոթերթի երէկի թուով, դժբաղդ Սըվաճեանի ցաւալի մահն գուժելէ յետոյ, կը յաւելուք. «Յաւալի է որ ազգային դաստառներէն և ոչ մին թաղման հանգիսին ներկայ գտնուած էր»:

Ձեր սոյն դիտողութիւնն տեսակէտով մ'անարդար, ուրիշ տեսակէտով մ'ալ իրաւացի է:

Արդարեւ, ազգային ուսուցիչք մարգարէ չէին, որպէս զի գիտնային թէ՛ իրենց մէկ պաշտօնակիցն քաղքէն երկու ժամ հեռու գտնուող Հիւանդանոցի մը մէջ իւր մահկանացուն կնքեր է. ուստի անիրաւ կը լինի կարծեմ իրենց բացակայութեան պատճառաւ մեղադրել զնոսա: Եթէ քաղքին մէջ իմացուած լինէր պատահած ցաւալի կորուստն, անհնար էր որ ուսուցչական խումբն «ամբողջովին» բացակայ գտնուէր յուղարկաւորութեան հանգիսէն: Կը խոստովանիմ որ Հայ ուսուցիչք առ հասարակ տնդգայ, միաբանական ոգիէ զուրկ և անարժան

են իրենց բարի կոչման, բայց չեմ հաւատար երբէք որ նոքա բոլորն ալ գէթ կամք ըրած չը լինին յուղարկաւոր լինել իւրեանց ողբացեալ և սիրեցեալ մէկ պաշտօնակցին: Այս մասնաւոր պարագային մէջ, յանցանքն աւելի Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան վրայ կը ծանրանայ, զի ազգային ուսուցչաց մէկ կարևոր անդամին կորուստն կարևորութենէ զուրկ իրողութիւն մ'է համարած, հետեւաբար և չէ բարեհաճած անմիջապէս թէ՛ ազգային լրագրաց և թէ՛ մասնաւոր յայտարարութեանց միջոցաւ հըրատարակել Սըվաճեանի մահն, որպէս զի սորա պաշտօնակիցք, գէթ զգայուն մասն, փութային իւրեանց նուիրակաւ պարտականութիւնն կատարել:

Բայց թէ՛ ինչ է պատճառն որ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնն առ ոչինչ համարած է լուսաւորութեան պաշտօնէի մը կորուստն, ահա խնդրոյն բուն կարևոր եղած մասը, իմ երկար ժամանակեայ համոզումս կը դրդէ զիս գէթ երկու խօսքով արձանագրել Ձեր պատուական թերթի մէջ թէ, եթէ ազգային ուսուցիչք պատառ և յարգանաց նշոյն իսկ չեն վայելեր Ժողովրդեան և մինչև իսկ պաշտօնական մարմնոց կողմանէ, եթէ ազգային ուսուցիչք թաղ. Խորհրդոց, Հոգաբարձութեանց և համայն «մենծ աղայից» կողմանէ անխղճօրէն հալածուած, չարչարուած և հարուստ հարուած են, պատճառն ո'չ այլ օք է, այլ նոյն իսկ ուսուցիչք իրենք, Նոյն իսկ իրենց կամօք բարոյական ստրկութեան ամենաստորին աստիճաններուն վրայ դեռ գերող, իրենց եթէ ո'չ անձնական, գէթ պաշտօնին սեպհական արժանապատուութիւնն չը կրցող պահպանող անձինք, թող լինին նոքա ուսուցիչք կամ այլ արհեստաւորք, չունին մազիւ չափ իրաւունք արժանի յարգանքն ու պատիւն վայելելու: Ուստի պէտք չէ զարմանալ թէ Փրկչի պատ. հոգաբարձութիւնն ինչու չէ ուղած պատուել ուսուցիչներն առ հասարակ նոցա մէկ պաշտօնակցին մահն ու յուղարկաւորութեան հանգիսին օրն ու ժամն հրատարակելով:

Որսվհետեւ չեմ ուզեր իմ կողմանէ աւելի երկար խօսիլ այս կարևոր նիւթի վրայ, գոհ եմ որ բարի զուգագիտութեամբ մը ճիշդ այս պահուս ձեռքս կանցնի Տիգրիսի «Մեղու Հայաստանի» լրագրոյն թիւ 91 թերթն, ուր Սպանդար Սպանդարեանի ստորագրութեամբ և «մեր Ժողովրդական դպրոցների ուսուցիչներէն» վերնագրով մի առաջնորդող յօդուած կը տեսնեմ, որ ճիշդ իմ խնդիր ըրած նիւթով կղբաղի, և որ կարծես ո'չ թէ Ռուստայ, այլ մասնաւորապէս Թուրքահայ ուսուցչաց համար գրուած է, ըստ օրում այս վերջնոց իսկական պատկերն և ճշմարիտ նկարագիրն կը ներկայացնէ բառին բուն նշանակութեամբ: Ուստի, Տէր Խմբագիր կը վերջացնեմ նամակս, խնդրելով Ձեր մեծապատուութենէն — և բոլոր ճշմարտապէս ազգասէր խմբագիրներէ — որ բարեհաճէք ձեր յաւաքիկայ թիւերէն միոյն մէջ արտատպել «Մեղու» յիշեալ յօդուածն, որպէս զի մեր ուսուցիչք ի-

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Լոնտրա 27 հեպտ.

Խորհրդարանի անդամներէն Պ. Ֆոսթեր երէկ Հաքինի մէջ ճառ մը խօսելով ըսաւ. «Անգղիական կառավարութիւնը Եգիպտոսի մէջ մասնաւոր դիտումներ չունի, այլ եգիպտացւոց բարեկարգ վարչութիւն մը տալու և անհատական ազատութիւնը ապահովելու պիտի ջանայ. դարձեալ թոյլ չպիտի տայ որ քօնթրօլի դրութիւնը չարաչար գործածուի. և երկրին հարստութեան մեծագոյն մասը օտար պաշտօնէից յատկացնելու ապօրինաւորութիւնը պիտի բաձնայ»:

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Խտիվը ապօրոյս բանակին ծառայող բնիկ և օտար սպայներու ընդհանուր ներողութիւն չնորհեր է. Ալիսըն զօրավարը որ 8000 անգղիական զօրք ժամանակ մը Եգիպտոս պիտի մնայ, Եգիպտոսի արքի նախարարութեան հետ երկրին ներքին բարեկարգութեան կաշխատի եղեր անկեղծաբար. իսկ արտաքին աշխարհավարութիւնը Բ. Դրան և Անգղիոյ համաձայնութեամբ պիտի գործադրուի:

— Վազըթ կըսէ թէ եւրոպայէն առնուած տեղեկութեանց համեմատ Ռուսիոյ տէրութիւնը Գերմանիոյ հետ մըտերմանալ սկսեր է, և Պիզմարը իշխա-

նը Ռուսիոյ մերձաւորութիւն կը ցուցնէ:
— Հունգարացի մեծամեծներէն օմանը Աւստրիոյ և Բ. Դրան յարաբերութեանց սերտանալը յարմար առիթ դատելով Հէրսէք Պօսնիոյ մահմետականաց վիճակին բարւոքումը ինքրորդ աղերսագիր մը տուեր են Աւստրիոյ կառավարութեան:

— Վեհ. Սուլթանի առաջին սենեկապետի պաշտօնը ջնջուելով, անոր վերաբերեալ գործերը երկրորդ սենեկապետ Օսման պէյի յանձնուեր են:

— Բոլոր տէրութեանց դրամները միացնելու համար Պէրլինի մէջ վերստին գիտական մասնագիտացներ կազմուեր և տեղեկագրեր շինելով տէրութեանց շըրկեր են:

— Բ. Դուռը իմանալով որ Իւսքիւպի կողմերը քօլէա ճարակած է, անմիջապէս բժիշկ շըրկելով քննել տուեր և ըստուգեր է թէ պատահած հիւանդութիւնը ոչ թէ քօլէա ալ ժանտախտէն է եղեր, որ քանի մ'օրուան մէջ 20 հոգի զոհ տարեր և որմէ տակաւին 8 հիւանդ կայ եղեր:

— Երէկ երեկոյ Ղալաթիա Գուլէ քարտի պահականոցին քովի փուռը հրդեհ պատահելով, միայն փուռը այրեցաւ:

— Երէկ առաւօտ մակոյկ մը Ուն քառնի դիմաց նաւակի մը բաղնիքով զայն ընկղմեց. մէջի ճամբորդը ազատեցաւ, սակայն նաւավարն ծովամօյն եղաւ:

Երկու բարեկամները չէտք եղած բոլոր բաները տեսնելով, դղեակ վերադարձան:

Ոչ ոք մինչև իսկ Ամէլի բնաւ կանկածած չէին որ ասոնք պարզ սովորական պտոյտի մ'եղած էին:

Յերեկը առանց խնդրոյ անցաւ. մանաւանդ որ անոնց վերադարձին օրը բաւական յառաջացած էր:

Սեղան նստան և յուրախութիւն էտուարի նոր որս մ'ընել ուզեցին:

Այս օրսը անդանին վրայ և ետքը անոնց խօսակցութեան նիւթ եղաւ:

Ժամը տասնին ըստ սովորութեան ամեն մարդ իւր սենեակը քաշուած էր. միայն Րօլան սըր ձօնի սենեակը կը գտնուէր:

Ասոնց բնաւորութեան տարբերութիւնը պատրաստութեանց մէջ յայտնի կը տեսնուէր. Րօլան ուրախութեամբ կարծես հաճօքի մը երթալու փափաքով կը պատրաստուէր. իսկ սըր ձօն ծանրութեամբ, կարծես մենամարտութեան երթալու նպատակաւ կը պատրաստուէր:

Ատրճանակները մեծաւ խնամով լեցուցին և անգղիացւոյն մէջէն անցուցին. յետոյ թեթեւ հագուստ մը հագցուցին:

Ժամը տասն ու կէսին երկուքը մէկէն զգուշութեամբ տնէն դուրս ելան:

Ժամը տասն և մէկին հինգ վայրկեան մնացած կտորած պատուհանին քով հասան: Հոս ըստ յառաջագոյն որոշման իրարմէ պիտի բաժնուէին:

Սըր ձօն Րօլանի յիշեցուց սրոյնմը:

— Այո, ըսաւ երիտասարդը, ինչ որ որոշեցինք,

Նեղ ճամբուն ծայրը հասան, ուր Րօլան տեսած էր իւր ուրուականը, որ քիչ մը վերջը մութ կամարին ներքեւ անյայտ եղած էր:

Ուղղակի ջրամբարին քով գնաց. իրեն այնպէս կուգար թէ ուրուականին ետեւէն կերթայ, այնքան քիչ կը վարանէր:

Հոն հասկցաւ որ գիշերային մթութիւնը աւելի թանձրացած էր. ցերեկը հոն լոյս տեսնել անկարելի էր:

Րօլան վերաբերելին ներքեւէն երկու ջահ հանեց մէկ ոտք երկայնութեամբ, կայծահան մը առաւ, արեթի մը դպցուց և յետոյ լուցկիով ջահերը վառեց:

Ճիւղին տնհետացած տեղը կուզէր տեսնել:

Րօլան և սըր ձօն ջահ ի ձեռին հողին մօտեցան:

Ջրամբարին շուրջը մեծ քարեր պատած էին, որոնք մէկզմէկու հետ կցուած էին:

Րօլան իւր երկրորդ գնտակը առաջնոյն նման հետաքրքրութեամբ փնտռեց. իւր օտքերուն ներքեւ բար մը կար, զոր մէկ կողմ առնելով, քարերէն մէկուն մէջ կնքեալ օղակ մը տեսաւ: Առանց ձայն հանելու ձեռքը օղակին մէջ անցուց և իրեն քաշեց: Քարը ամենայն դիւրութեամբ կրնակին վրայ դարձաւ, որմէ հասկցուեցաւ թէ նոյն գործողութիւնը ամեն տուն կըլլար:

Քարը դարձնելով գետնափոր ճամբուն մուտքը տեսաւ:

— Ահ, ըսաւ Րօլան. ահաւասիկ առկէ փախաւ իմ ուրուականս:

Եւ բացուած ծակը մտաւ:

Սըր ձօն ալ անոր հետեւեցաւ:

**ՄԿՐՏԻՉԻ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ
ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ԵՐԿԱԹԵՂԻՆԱՅ ԵՒ ԶԱՆԱ.
ԶԱՆ ԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՈՒ ԱՊ.
ԲԱՆԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻՐ**

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Պատ. Վաճառականս և. գործու.
կատարս Ասիոյ, Բուսէլիի և Կ. Պօլսոյ.

Մարաքաղաքիո հասարակութեան և մեր
գաւառարնակ յաճախորդաց զիւրութիւն ըլլա-
լու համար Բէնձէլնայի բազար մեր ունեցած
վաճառատուններէն զատ Պօլսոյ կողմը Զիւ-
ճանձըլար հօգուշու 22 թիւ Պ. Զօլայի նախ-
կին վաճառատան մէջ եւս այս անգամ կա-
տարեալ և և կանոնաւոր ճիւղ մը բացած եմք :
Վերոյիշեալ ճիւղին մէջ կը ծախուին խիստ
աժան գնով զանազան հողագործական մեքե-
նաներ, կարի մեքենայներ, կղպանք, չէքի
վերաբերեալ պէտքեր, կոշկակարութեան յա-
տուկ գործիքներ և ասոր վերաբերեալ ապ-
րանքներ, ուսանական կղպանք, հիւսնութեան
(տիւրկէր) գործիքներ, գործարանաց վերա-
բերեալ յատուկ գործիքներ, տեսակ տեսակ
խարտոցներ և գէնքեր, զինկօէ շինուած ջը-
րաման (թաս, քէփէ, սահան) և այս կար-
գի ապրանքներ, կառքի պէտքեր (թագըմ),
սարածի պէտք եղած ապրանքներ, 10 ան-
գամ կրակի զիմացող նշանաւոր Մօրկան գոր-
ծարանի բօթաներ, զինկօ, կապար, պօղպատ,
երկաթէ և սարը թէլ, սարը թէնէքէ, ա-
նուշահոտ բաղ ատեսակ ապրանքներ, վեր-
ջապէս ամեն տեսակ երկաթէ խուրտալաթ
և թօհաթիէի վերաբերեալ ընտիր վաճառք-
ներ :

Մեր մեծարայ յաճախորդաց զիւրութեան
համար թէ մարաքաղաքէս և թէ գաւառնե-
րէն առ մեզ եղած ամեն յանձնարարութիւն
պատրաստ եմք փութով և խնամով կատարե-
լու :

Նոյնպէս եթէ յաճախորդք ուզեն, մեր
քով չը գտնուած ապրանքներն ալ պատրաստ
եմք քօլիթիօնով Եւրոպայէն յատկապէս բերել

տալու և թէ յիշեալ և թէ մեր քով գտնու-
ած ապրանքները ամեն անգ թէ Տաճկաստան
նի և թէ օտար տէրութեանց նաւահանգիստ
ները ախթարմայով ղրկելու :

Փախաքողք պէտք է զիմեն մեր հասցէին
Մ. Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
Հալաթիս Եօրդանձըլար փողոց թիւ 570

**ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ.
ՔՐԻՋՔՐԵՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ**

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղաւաճառու-
թեան և դեղագործութեան զբաղելով հասա-
րակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն
եկած ջանքը խնայած չըլլալիս յայտնի է մեր
պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարա-
կութեան : Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յա-
ճախորդաց զիւրութիւն մ'ըլլալու համար դե-
ղարան մը բանալու փափաքելով, շատ տարի-
ներէ ի վեր ամենուրեք ծանօթ եղող մեր Պօլսոյ
Եփէ-ձամիթի թիւ 26 մթերանոցէն զատնոյնպէս
Կ. Պօլսոյ Կամուրջին դիմացը 77 թիւ 40. և Հ.
Քրիստիան եղբ. անուամբ դեղարան և մը-
թերանոց (տէքօզիթօ) մ'ալ բացած եմք, ուր
Յարանայի, Անգլիոյ և Գերմանիոյ քիմիական
բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը,
մեծ խնամով շինուած, և ամենէն ընտիր տե-
սակները կը գտնուին և աժան գնով կը ծախ-
ուին : Ատոնցմէ զատ, ամեն ատեն գործած-
ուած զանազան տեսակ գինի, ազնիւ ձկան խղ-
քօնեալ և ուրիշ բնական միջոց կը գտնուի,
ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ գործիքներ :

Եկած դեղագիրք իսկոյն թարմ դեղերով,
աժան գնով և մեծ խնամով կը պատրաս-
տուին : Ատոնցմէ զատ, դեղարանին վեր-
նայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ ու-
րոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար
բժիշկի հետ խորհրդակցելու զոգող անձինք, մեր
դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը
տեսնեն : Նոյնպէս մինչեւ ցարդ կառքով պը-
տրտող և իրենց ճարտարութեամբ ամենուրեք
ծանօթ եղող հաշակաւոր ատամնաբոյժ Պ. Կրէ-

կուար Զամի եւ Յոքտ եղբարք ևս, մեր դե-
ղարանին վրայ մեր կողմանէ իրենց վարձուած
տեղնեկին մէջ ամենօր կը գտնուին :

***
Դարձեալ հաշակաւոր բժիշկ Մեծ. Տօթք.
Արապեանն ալ որ իւր ճարտարութեամբ ա-
մենուրեք ծանօթ եղած է, ամեն կիրակի օր
ժամը 11 էն մինչեւ 8 իրեն ներկայացող հի-
ւանդները պիտի բարեհաճի ձրի նայելու :
Դարձեալ միւս օրերն ալ յառաւտեան ժամը
5էն մինչեւ 8 մեր դեղարանը գտնուիլը յար-
գոյ հասարակութեան իմաց կուտանք :

Ի Լ Ա Ն

Էօթէտէն պէտու մին զայրը լիազաթ չալ
շուպ մէ յտանէ կէթիրմիշ օլտըղմ, վէ էլտի
կէլտիկի մէրթէպէ միւշթէրիէրիմի խօշնու
իտէճէք տրէճէտէ նամը աճիղիէ օլարագ, Հ.
ճի Գըրիս ֆապրիգասընըն հայիս գուրու, իւ-
զիւմ մասթիգասը, վէ էնվաի իքպրի իլէ, Խ.
միր, վէ Այվալը, վէ Սազըզ մասթիգալարը.
նըն տէրէճէ տէրէճէ պուլընտըղընտան, վէ
պաշգաւ ալա աղսթոս շարապընըն տախի էս.
կի, պէհաղ վէ սիեհա նէվէրի տախի պուլըն,
մազտա օլտըղըն թէշըիֆ պուլեուրաճագ դաթ.
էրի խօշնու իտէճէկիմի արդ իտէրիմ :

Պէյօղլու Կալաթա Սարայը գարշըսընտա
նումէրօ 260 Պետրոս Տուագեան :

Ստանպուլտա Էմթաա Կէօմրիկիւ դարշըսըն,
տա Պուղտայը խանընտա նումէրօ 1 Հաճի
Գըրիս :

Սամաթիատա Թրանվայ ճատտէթիտէ գարա-
ղօլ դարշըսընտա նումէրօ 189 գաղինօտա :

Սամաթիատա Հաճի գատըն մահէլէթիտէ
Սարաֆ. Ակոր սօգաղընտա նումէրօ 8 գա-
ղինօտա :

ՏԵՐ-ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵՆԱԿԵԱՆ

Դրիգա փաղա խաճ ԲԻ 14

Մի և նոյն ճամբան քալեցին ուրիշ Մօրկան՝ քալած
էր երբ իւր արշաւանքին համարը տալու համար հոն
կուգար : Գետնափորին ծայրը վանդակապատը գտան
որ մեռելոց գերեզմաններուն վրայ կը նայէր :

Բօլան վանդակապատը թօթուեց, որ առանց ընդ-
դիմութեան բացուեցաւ, վասն զի գոցուած էր :

Ստորերկրեայ գերեզմանին մէջէն անցնելով, ճիւս
վանդակապատը հասան, որ առաջնոյն նման գոց չէր :

Բօլան առջևէ կը քալէր. քանի մը աստիճանէ վեր
ելան և մատուռը հասան ուր տեղի ունեցած էր Մօր-
կանի և Յէուրի ընկերաց մէջ եղած տեսարանը :

Միայն նստարանները պարապ էին. մատուռ մարդ-
չկար, և սեղանը պաշտամունքէ զուրկ ոչ միայն ջահե-
րը չէին վառեր այլ և սուրբ փռօցն ալ չկար :

Բօլանի համար ստոյգ էր թէ կեղծ ուրուականին
արշաւանքը հոն վերջացած էր, զոր սըր ճօն իբր ճըշ-
մարիտ ուրուական կը կարծէր և կը պնդէր :

Բայց ուրուականն ստոյգ ալ լինէր, կեղծ ալ, սըր
ճօն ալ կը խոստովանէր թէ արշաւանքը հոն անպատճառ
վերջացած էր :

Պահ մը մտածեց. յետոյ սակաւիկ ինչ խորհրդա-
ծելէ վերջը,

— Է՛հ ուրեմն, ըսաւ անգղիացին. որովհետեւ այս
դիշեր հսկելու կարգը իմս է, և որովհետեւ ո՛ր տեղն
ուզեմ, ազատ եմ զայն ընտրելու, ուստի հոս պիտի
հսկեմ :

Եւ տեսակ մը սեղան ցրցուց կողամախի ծառին
ոտքը :

— Իրաւ, ըսաւ Բօլան, հոտ գէշ չէ. բայց որովհե-

տե կրնայ ըլլալ որ այն կնքեալ քարը և երկու վանդա-
կապատը գոց գտնէք դիշերը, ուստի պէտք է ուրիշ
ճամբայ մը գտնել ուսկից ուղղակի հոս կարենաք գալ :

Հինգ վայրկեան վերջը խնդրած ճամբանին գտան :

Հին սրբատան մը դուռը դասին վրայ կը բացուէր,
և այս սրբատունէն կոտորտած պատուհան մը տնտաւը
կը հանէր :

Երկու մարդիկը պատուհանէն դուրս ելան և ան-
տառին ամենէն թանձրախիտ տեղը գտնուեցան, քսան
քայլ հեռի այն տեղէն ուր վարազն սպաննած էին :

— Ահաւասիկ մեր գործը, ըսաւ Բօլան. միայն թէ
իմ սիրելի լըտոս, որովհետեւ դիշերը այս անտառին
մէջ միս մինակ գտնուիլը լաւ չէ, ուր ցերեկն անգամ
դժուարին է, ուստի մինչև հոս պիտի ընկերանամ
ձեզ :

— Այո. բայց ես ներս մտնելուս պէս դուք ալ
պիտի հեռանաք, ըսաւ անգղիացին. ուրուականներուն
դիւրազածութեան մասին ձեր ըսած խօսքերը կը յի-
շեմ. անոնք զձեզ ինձմէ քանի մը քայլ հեռի տեսնե-
լով, թերեւ չուզեն երևնալ. և որովհետեւ դուք հատ
մը տեսաք, ուստի ես ալ գոնէ հատ մը տեսնել կու-
զեմ :

— Պիտի հեռանամ, ապահով եղիք, պատառիտ-
նեց Բօլան խնդալով. միայն մէկ վախ մ'ունիմ :

— Ինչ է այդ վախը :

— Այսինքն դուք անգղիացի ըլլալով, մի՛ գուցե
ձեզի հետ գէշ վարուին :

— Օ՛, ըսաւ սըր ճօն ծանրութեամբ. ինչ դժբաղ-
դութիւն է որ առկէ մինչև իրիկուն ժամանակս կոր-
ճեցնելու կարող չեմ :